

Debatt

debatt@dn.no

Verden venter, SSB

SSB-forskeres publisering ute bremses neppe av liten interesse for norske forhold. Norge og SSB har gode data, verden står åpen.

Hvis boligprisene faller med førti prosent, hvordan endres nordmenns etterspørsel etter andre varer og tjenester? Hva skjer hvis Norges Bank kutter renten? Og hvordan påvirker offentlig pengebruk privat konsum?

Disse spørsmålene må Statistisk sentralbyrå (SSB) jevnlig forholde seg til når byrået leverer analyser til beslutningstagere.

Som forsker innen makroøkonomi skulle jeg nå gjerne sagt: «Vi har svarene.» Dessverre er det ikke så enkelt. Verden er for kompleks. Men den gode nyheten er at forskning har frembrakt rammeverk for å forstå hvilke mekanismer som er viktige og kvantifisere deres påvirkning.

Det sentrale begrepet er «mikrobaseret makro». Tradisjonelt forbindes dette med analyseapparat som ikke direkte antar adferdsmønstre, av typen «en husholdning konsumerer sytti prosent av sin inntekt», men heller utleder adferd som konsekvens av målsetninger og skranker, av typen «husholdninger prøver å få det så bra de kan, begrenset av egen informasjon, lønninger og priser».

Hensikten er å unngå at adferdsmønstre tas for gitt, men heller forstås, slik at en analyse tar innover seg at politikk påvirker adferd.

I dag er begrepet ikke bare koblet til teoretisk fundament, men også bruk av mikrodata. Rammeverkene i dagens ledende forskning vektlegger hvor forskjellige husholdninger er og hvordan dette mangfoldet påvirker makroforhold. Disse modellene kombineres med informasjon om hvordan husholdninger ser ut og oppfører seg på mikronivå.

Et eksempel er studier av pengepolitikk. Tradisjonelle modeller fokuserer på at renteendringer påvirker etterspørsel ved å endre incentivet til å spare. Nyere rammeverk vektlegger i tillegg at renteendringer omfordeler ressurser mellom de som har rentebærende fordringer og de som har rentebærende gjeld. For å beregne et rentekutts effekt på samlet konsum, må vi vite hvem som taper og vinner på en lavere rente, og vi må vite hvor mye taperne vil kutte forbruket og hvor mye vinnerne vil øke det. Dermed blir det viktig å karakterisere husholdningenes

Det makroøkonomiske forskningstoget er som skapt for SSB. Byrået har tiltrengte mikrodata og mannskap som kan benytte seg av dem til mikroøkonomiske studier, skriver artikkelforfatteren. Foto: Mikaela Berg

Innlegg
Gisle James
Natvik

”

”

Ledende forskere ivrer etter å studere norske data og bidrar mer enn gjerne til at deres verktøy blir brukt for å forstå norske forhold

balanse - gjeld, inntektskilder og formuesobjekt - hvordan denne er fordelt i befolkningen, og hvorvidt konsumadferd avhenger av balanse.

Gisle Natvik, førsteamanuensis ved Institutt for samfunnsøkonomi, Handelshøyskolen BI

Her er kravene til gode data høye. Tall på aggregert konsum er langt fra tilstrekkelig. Vi trenger informasjon om eierskap til ulike formuesobjekter og dokumentasjon på hvordan individuell adferd påvirkes av for eksempel likviditet. Fagfeltets generelle hovedutfordring er derfor å tallfeste disse modellene på en god måte. Og her er det SSB kommer inn.

Norge har en fantastisk tradisjon for å systematisk samle inn og oppbevare nyttige data. I tillegg har vi etter hvert mange økonomer, flere fra SSB, som regelmessig formidler glimrende analyser der de bruker disse dataene til å forstå adferd på mikronivået. Byrået er derfor i

en unik posisjon til å dra nytte av moderne verktøy for å besvare makroøkonomiske spørsmål med utgangspunkt i detaljerte mikrodata.

Gitt SSB-debatten det siste året, er det lett å tenke seg protester. Enkelte vil sikkert påstå at moderne makromodeller overforenkler og at det internasjonale forskningsmiljøet ikke er interessert i analyser av norsk økonomi. Dette er imidlertid lett å tilbakevise. Som Christopher Carroll ved Johns Hopkins University nylig formulerte det på en konferanse: Studier med mangfoldige aktører, og ikke en enkel representativ agent, er den nye normalen i makro-forskningen. Ledende forskere ivrer etter å studere norske data og bidrar mer enn gjerne til at deres verktøy blir brukt for å forstå norske forhold.

Andreas Fagereng (SSB), Martin Holm (Handelshøyskolen BI) og jeg har førstehånds erfaring med denne interessen, idet vi samarbeider med ledende internasjonale makromiljø i studier av norske data. Elin

Halvorsen (SSB) og forskere som Hans Holter ved Universitetet i Oslo gjør det samme.

Det makroøkonomiske forskningstoget er som skapt for SSB. Byrået har tiltrengte mikrodata og mannskap som kan benytte seg av dem til mikroøkonomiske studier. Det som mangler, er kunnskap om moderne makroøkonomiske metoder. Med rett satsing er imidlertid dette noe som lar seg løse bare byrået går inn for det, særlig fordi den internasjonale forskningsverdenen oppriktig ønsker å bidra.

Mye av moderne makroøkonomisk forskning handler om å nyttiggjøre mikrodata for å besvare klassiske makrospørsmål. Her kan forskerne i SSB både bidra og lære hvordan de kan forbedre analysene sine, om de bare går inn for det.

Makrotoget beveger seg, og SSB bør komme seg om bord.

Gisle James Natvik, førsteamanuensis ved Institutt for samfunnsøkonomi, Handelshøyskolen BI